

Sygn. akt I C 1139 / 11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Krzysztof Rudnicki**

Protokolant: **Małgorzata Wąchala**

po rozpoznaniu w dniu 19.11.2013 r.

we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. K.**

przeciwko (...) **S.A. w Ł.**

o zapłatę 98 760 zł, rentę i ustalenie odpowiedzialności na przyszłość

I. zasądza od pozwanego na rzecz powódki **68 458, 07 zł** (sześćdziesiąt osiem tysięcy czterysta pięćdziesiąt osiem złotych, siedem groszy) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi;

- od kwoty 53 000 zł – od dnia 20.08.2011 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 5 458, 07 zł – od dnia 01.09.2011 r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki rentę w kwocie **1 200 zł** (tysiąc dwieście złotych) miesięcznie, płatną z góry do 10 dnia miesiąca, poczynając od 01.09.2011 r., wraz z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności;

III. ustala, że pozwany będzie odpowiedzialny wobec powódki za szkody mogące ujawnić się w przyszłości będące wynikiem uszkodzenia ciała i rozstroju zdrowia wywołanego wypadkiem z dnia 19.03.2011 r.;

IV. oddala dalej idące powództwo;

V. zasądza od pozwanego na rzecz powódki **6 251, 92 zł** kosztów procesu;

VI. nakazuje pozwanemu uiścić na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego we Wrocławiu **857, 35 zł** brakujących kosztów sądowych;

VII. nakazuje powódce uiścić na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego we Wrocławiu **313, 58 zł** brakujących kosztów sądowych, a w razie nieuiszczenia tej kwoty zarządza jej ściąganie z roszczenia zasądzonego na rzecz powódki w punkcie I wyroku.

UZASADNIENIE

Powódka W. K. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego (...) S.A. w Ł. 83 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01.08.2011 r. do dnia zapłaty, 1 200 zł miesięcznie tytułem

renty począwszy od dnia 01.01.2011 r., płatnej do rąk powódki z góry do 10-go dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki w płatności każdej raty, 5 760 zł tytułem utraconych zarobków wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01.09.2011 r. do dnia zapłaty, ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość za skutki wypadku, jakiemu uległa powódka, zasądzenie od pozwanego kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powódka podała, że w dniu 19.03.2011 r. uległa wypadkowi komunikacyjnemu. Sprawca został prawomocnie skazany przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Krzyków 91.07.2011 r., II K 311/11. Po wypadku powódka została przewieziona do Szpitala im. (...) we W., w którym przebywała do 22.03.2011 r. Następnie została przewieziona do Szpitala (...) we W., w którym przebywała do 07.04.2011 r. Stamtąd została z kolei przewieziona do (...) Centrum (...) we W., które opuściła w dniu 15.05.2011 r. W wyniku uderzenia samochodem powódka doznała wielu obrażeń ciała, w szczególności złamania przekrętarzowego kości udowej lewej, złamania kości promieniowej lewej, wstrząsu mózgu, urazu głowy, złamania zębów górnych przednich, stłuczenia okolicy jarzmowej prawej oraz licznych, umiejscowionych w wielu miejscach ciała otarć skóry. Obrażenia były bardzo rozległe i wywoływały cierpienia powódki. Bóle z powodu wypadku utrzymują się nadal, a cały proces leczenia nie został zakończony. Długotrwałe pobyty w placówkach służby zdrowia związane z usunięciem skutków związanych z koniecznością operacyjnych zabiegów na kości udowej lewej oraz długotrwały proces gojenia po złamaniu wieloodłamowym nade dalszych kości przedramienia lewego z przemieszczeniem uzasadniają zadośćuczynienie w kwocie 100 000 zł. Pozwany wypłacił powódce tylko 17 000 zł. Dodatkowe szkody związane z wypadkiem to konieczność naprawy uzębienia, co wyniesie ok. 8 000 zł, utracone zarobki za okres od 19.03.2011 r. do 05.08.2011 r., tj. kwota 5 760 zł, koszty leczenia, tj. 707, 44 zł. Powódka jest lekarzem i pracowała w firmie (...), w której miesięcznie zarabiała netto 1 200 zł. Te zarobki wskutek wypadku utraciła. Dlatego domaga się zasądzenia renty w tej wysokości. Zakres obrażeń ciała wskazuje, że w przyszłości mogą wystąpić dolegliwości związane z wypadkiem z dnia 19.03.2011 r., co uzasadnia odpowiedzialność pozwanego w przyszłości. Żądanie renty uzasadnia również konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów utrzymania powódki związanych z jej rehabilitacją. Aktualny stan zdrowia powódki potwierdza ponadto orzeczenie stwierdzające u niej znaczny stopień niepełnosprawności z dnia 20.06.2011 r.

Pozwany (...) S.A. w Ł. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki kosztów procesu.

Pozwany podniósł, że krzywda, której doznała powódka, została w całości naprawiona poprzez zapłatę kwoty 17 000 zł zadośćuczynienia.

Pozwany podniósł, że po wnikliwie przeprowadzonym postępowaniu likwidacyjnym wypłacił powódce kwotę 17 000 zł tytułem zadośćuczynienia. Pozwany nie uchylił się od odpowiedzialności za zdarzenie, jednak wypłacona kwota powinna pozostawać w bezpośrednim związku przyczynowym ze zdarzeniem i być odpowiednia w stosunku do doznanej krzywdy. Na podstawie opinii lekarskich z dnia 16.05.2011 r. i z dnia 26.07.2011 r. ustalono, iż powódka w wyniku wypadku doznała trwałego uszczerbku na zdrowiu na poziomie 17 %. Kwota 17 000 zł jest sumą odpowiednią w rozumieniu art. 445 § 1 kc. Rekompensuje w sposób całościowy doznana przez powódkę krzywdę, cierpienia fizyczne i psychiczne.

Pozwany zaprzeczył zasadności żądania przez powódkę renty oraz zwrotu utraconych zarobków. Zarzucił, iż powódka nie udowodniła wysokości osiąganych dochodów z tytułu wykonywanej pracy. Czynności te wykonywała na podstawie umowy zlecenia, a więc w każdej chwili ten stosunek mógł ustać. Ponadto powódka w chwili wypadku miała 75 lat, a więc obecnie przysługują jej świadczenia emerytalne.

Pozwany wskazał, że tylko wydatki konieczne do poniesienia przez powódkę podlegają zwrotowi. Zaprzeczył, jakoby wydatki poniesione przez powódkę pozostawały w bezpośrednim związku przyczynowym ze zdarzeniem z dnia 19.03.2011 r. oraz aby były to wydatki konieczne.

Pozwany zaprzeczył także roszczeniu o ustalenie odpowiedzialności na przyszłość. Wskazał, że powódka w żaden sposób nie udowodniła tego roszczenia, a w dokumentacji medycznej brak jest informacji do czego pogorszenia się stanu zdrowia powódki lub konieczności przeprowadzenia zabiegów medycznych w przyszłości.

W piśmie z dnia 14.02.2012 r. powódka podtrzymała swoje twierdzenia. Podniosła, że żądane przez nią zadośćuczynienie jest odpowiednie i uwzględnia wyplaconą jej przez pozwanego kwotę 17 000 zł.

Powódka podniosła, iż w ogóle nie była poddana badaniom przez lekarzy, którzy dla strony pozwanej wydali opinie lekarskie. Nie podziela wyliczenia odnośnie trwałego uszczerbku na 17 %. (...) ustaliło tę wielkość dla powódki na 35 %.

Powódka wskazała, że przed wypadkiem prowadziła normalny tryb życia, pracowała, prowadziła samochód, była aktywna fizycznie i bardzo sprawna. Każdego roku wyjeżdżała w okresie zimowym na narty. Obecnie zmuszona jest korzystać z pomocy innych osób. Potwierdzeniem jej obecnego stanu jest fakt przyznania znacznego stopnia niepełnosprawności orzeczeniem wydanym dnia 20.06.2011 r. Nadal musi poddawać się rehabilitacji. Wypadek spowodował również konieczność korzystania z pomocy psychiatrycznej. Wskutek wypadku powódka doznała również zaników mięśni uda lewego, a także zmiany zwyrodnieniowej nadgarstka i wystąpienia zespołu cieśni nadgarstka. Wymienione schorzenie spowodowane zostało przeciążeniem wynikającym z poruszania się przy pomocy kuli. Istnieje konieczność zabiegu operacyjnego nadgarstka, jednakże powódka odłożyła ten zabieg, gdyż najważniejsze z punktu widzenia jej stanu zdrowia są obecne zabiegi rehabilitacyjne trwające od wielu miesięcy.

Powódka podniosła, że w wyniku wypadku doznała poważnych obrażeń twarzoczaszki, Musi zatem poddać się kompleksowej wymianie dotychczasowych uzupełnień protetycznych. Zakres zabiegów jest ogromny i bardzo kosztowny.

Niewątpliwie udziałem powódki były ogromne cierpienia fizyczne i psychiczne spowodowane wypadkiem. Ograniczenie jej aktywności fizycznej i konieczność korzystania z opieki i pomocy innych osób to również skutki wypadku.

Pozbawienie możliwości uzyskiwania dochodów z pracy wskutek ograniczenia poruszania się niewątpliwie pogorszyło sytuację materialną powódki, zwłaszcza że musi ponieść również wydatki związane z kosztami, których nie miała wcześniej.

Pozwany powinien pokryć całość kosztów związanych z zabiegami stomatologicznymi. Powódka jest emerytką i w chwili wypadku pracowała otrzymując 1 200 zł wynagrodzenia miesięcznego. Wypadek pozbawił ją dochodów. Nie otrzymała żadnych świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jak również nie przyznano jej z tego tytułu świadczeń rentowych.

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny.

W dniu 19.03.2011 r., o godzinie 12:05, we W. na skrzyżowaniu ulic (...), A. R. kierujący samochodem osobowym marki F. (...) o numerze rejestracyjnym (...), ubezpieczonym od odpowiedzialności cywilnej posiadacza u pozwanego (...) S.A. w Ł. (nr polisy (...)) nie ustąpił pierwszeństwa poruszającej się pieszo powódce W. K. i potrącił ją.

/ dowód: notatka informacyjna policji o zdarzeniu drogowym – k. 55v; oświadczenie sprawcy – k.

57-58 /

Kierujący był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym Towarzystwie (...) S.A.

/ dowód: polisa (...) – k. 59v /

Na miejsce zdarzenia przyjechało Pogotowie Ratunkowe, które zabrało powódkę do Szpitala im. (...) przy Al. (...) we W., gdzie przebywała do dnia 22.03.2011 r.

Powódka doznała: złamania przekrętarzowego kości udowej lewej, złamania nasady dalszej kości promieniowej lewej, powierzchownego urazu głowy.

U powódki wykonano repozycję zamkniętą złamania nasady dalszej kości promieniowej lewej i założono wyciąg szkieletowy za kończynę dolną.

W dniu 22.03.2011 r. powódka została przewieziona do Szpitala (...) we W., gdzie przebywała do dnia 07.04.2011 r.

U powódki przeprowadzono leczenie operacyjne – endoplastykę całkowitą bezcementową stawu biodrowego lewego systemem (...).

U powódki stwierdzono uszkodzenie mostów porcelanowych w zakresie szczęki i żuchwy, a także, że tkliwość wyrostka zębodołowego wskazuje na pęknięcia lub złamania zębów filarów w mostach.

W dniu 07.04.2011 r. powódka została przewieziona do (...) Centrum (...) we W., gdzie przeprowadzono u niej szereg zabiegów rehabilitacyjnych, w wyniku których stan zdrowia powódki uległ nieznacznej poprawie. Zaczęła ona samodzielnie poruszać się przy pomocy kul pachowych, rozpoczęto usprawnianie lewej ręki i przedramienia. Po kolejnych kilku miesiącach powódka mogła zacząć chodzić przy pomocy kul łokciowych z ortezą kończyny górnej lewej.

W okresie od 30.05.2011 r. do 15.07.2011 r. powódka korzystała z rehabilitacji w (...) ZOZ (...) we W.. Oprócz ćwiczeń korzystała z krioterapii, jonoforezy. Zabiegi odbywały się w cyklach po 10 z przerwami. Po zabiegach powódka odczuwała lekką poprawę.

/ dowód: karta informacyjna z dnia 07.04.2011 r. – k. 64; karta informacyjna z dnia 22.03.2011 r. –

k. 65; zaświadczenie lekarskie z dnia 25.01.2012 r. – k. 78; dokumentacja medyczna

leczenia powódki w Szpitalu (...) we W. – k. 111-126; dokumentacja

medyczna leczenia powódki w Szpitalu im. (...) – k. 133-142; dokumentacja

medyczna leczenia powódki w Centrum (...) – k. 173-212;

zeznania powódki W. K. – e-protokół z dnia 11.01.2013 r. – k. 257-

258 /

Orzeczeniem z dnia 20.06.2011 r. (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności stwierdził u powódki znaczny stopień niepełnosprawności istniejący od dnia 19.03.2011 r. Orzeczenie zostało wydane do dnia 30.06.2013 r.

/ dowód: orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 20.06.2011 r. – k. 77 /

W dniu 02.11.2011 r. powódka uzyskała skierowanie od lekarza neurologa do Kliniki (...) we W. z powodu zespołu cieśni nadgarstka prawego.

/ dowód: skierowanie – k. 82 /

Przeżycia i uraz psychiczny związany z wypadkiem i jego skutkami spowodowały konieczność korzystania przez powódkę z pomocy psychiatrycznej. Powódka zgłosiła się w dniu 08.08.2011 r. do (...) Centrum Medycznego (...) we W..

/ dowód: zaświadczenie z dnia 08.08.2011 r. – k. 79; zeznania powódki W.

K. /

Powódka poniosła następujące wydatki związane z leczeniem:

- w dniu 19.03.2011 r. – 32, 85 zł za S. antyseptyczny i chusteczki nawilżające,

- w dniu 25.03.2011 r. – 124 zł za kulę pachową aluminiową,
- w dniu 19.04.2011 r. – 25 zł za wykonanie zdjęć rtg nadgarstka lewego,
- w dniu 04.05.2011 r. – 49, 58 zł za żele i maść ochronną,
- w dniu 04.05.2011 r. – 45 zł za ortezę nadgarstka,
- w dniu 04.05.2011 r. – 25 zł za wykonanie zdjęcia rtg nadgarstka,
- w dniu 26.05.2011 r. – 80 zł za wykonanie zdjęć rtg,
- w dniu 01.06.2011 r. – 20, 99 zł za krem c.,
- w dniu 20.06.2011 r. – 25 zł za rentgen stawu biodrowego.

/ dowód: rachunki i faktury – k. 49v-52v, 53v-54v /

Przed wypadkiem powódka była osobą w pełni sprawną, prowadziła aktywny tryb życia: jeździła na nartach, chodziła na piesze wycieczki, kierowała samochodem, samodzielnie wykonywała wszystkie czynności domowe. W wyniku doznanych obrażeń powódka nie jest obecnie w stanie wykonywać tych czynności. Do wykonywania prac domowych musi zatrudniać osobę trzecią.

Powódka w dalszym ciągu odczuwa ból nogi i nadgarstka, ma trudności z poruszaniem się, zdarza jej się potknąć i przewrócić. Ma również lęki przed samodzielnym przechodzeniem przez ulicę.

/ dowód: zeznania powódki W. K. /

Mimo przysługujących jej świadczeń emerytalnych, W. K. była także aktywna zawodowo – była zatrudniona w różnych placówkach, gdzie pracowała w charakterze lekarza.

Powódka od dnia 23.05.2000 r. zatrudniona była jako okulista w (...) Spółdzielni Pracy Lekarzy (...). Jej wynagrodzenie w okresie wrzesień 2010 r. – luty 2011 r. wynosiło przeciętnie 472, 59 zł miesięcznie. Powódka w dalszym ciągu pracuje w tej Spółdzielni.

Od dnia 19.10.2009 r. powódka była zatrudniona na podstawie umowy zlecenia przez (...) sp. z o.o. w W. prowadzącą przychodnię (...) we W.. Przychód brutto wyniósł:

- 09.2010 r. – 1 365 zł,
- 10.2010 r. – 1 040 zł,
- 11.2010 r. – 520 zł,
- 12.2010 r. – 2 080 zł,
- 01.2011 r. – 1 885 zł,
- 02.2011 r. – 1 950 zł,

tj. łącznie 8 840 zł.

W wyniku wielomiesięcznej niemożności wykonywania pracy z uwagi na pobyty w szpitalach, konieczne leczenie oraz utrzymujące się dolegliwości bólowe, firma (...) prowadząca (...) we W., nie podpisała już z powódką kolejnej umowy i zatrudniła na jej miejsce nowego lekarza.

/ dowód: zaświadczenia – k. 86, k. 87; zeznania powódki W. K. /

W dniu 24.03.2011 r. powódka zgłosiła szkodę pozwanemu.

Orzeczeniem z dnia 16.05.2011 r. lekarze orzecznicy pozwanego stwierdzili u powódki trwałe uszczerbek na zdrowiu w łącznej wysokości 17 %, na który składały się:

1. złamanie przykrętarzowego szyjki kości udowej lewej – 12 %,
2. złamanie nasady dalszej kości promieniowej lewej – 5 %,
3. stłuczenia głowy – 0 %.

Decyzją z dnia 21.06.2011 r. pozwany przyznał powódce zadośćuczynienie w kwocie 17 000 zł.

Pismem z dnia 08.07.2011 r., doręczonym pozwanemu dnia 20.07.2011 r., powódka poinformowała, że kwota przyznana tytułem zadośćuczynienia jest niezadowalająca. Zwróciła się o przesłanie pełnego orzeczenia lekarskiego.

W dołączonym piśmie z dnia 04.07.2011 r. powódka zwróciła się o wypłacenie 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznany ból i cierpienie. Podniosła, że musiała zrezygnować z opłaconego wyjazdu do Hiszpanii oraz z wyjazdu nad morze, przez długie tygodnie była obłożnie chora, wymagała stałej opieki i wielotygodniowej rehabilitacji, do tej pory porusza się o kulach. Wskazała, że konsekwencją wypadku jest również utrata miejsca pracy w firmie (...) we W., w której była zatrudniona na zlecenie. Powódka podniosła, że z powodu wypadku przeżyła ogromne cierpienia fizyczne i psychiczne. Ból spowodowany złamaniami był bardzo dotkliwy i utrzymywał się przez kilka tygodni w sposób ciągły, a przez kolejne tygodnie w sposób nawracający. W związku z tym cierpieniem musiała przyjmować leki przeciwbólowe. Konsekwencją wypadku są utrzymujące się stany lękowe przy zbliżaniu się do jezdni czy podczas jazdy samochodem. W wyniku wypadku została oszpecona. Przewidywany koszt naprawy uszkodzonego uzębienia to ok. 8 000 zł. Powódka zwróciła się również o wypłacenie 707, 44 zł tytułem zwrotu kosztów związanych z dotychczasowym leczeniem powypadkowym poniesionych do dnia 01.07.2011 r. oraz koty 5 760 zł tytułem utraconych zarobków wynikającą z niezdolności do pracy.

Pismem z dnia 24.08.2011 r. pozwany podtrzymał swoją decyzję.

/ dowód: pismo z dnia 24.08.2011 r. – k. 44v; pismo z dnia 08.07.2011 r. – k. 47; pismo z dnia

04.07.2011 r. – k. 48; decyzja z dnia 21.06.2011 r. – k. 56; orzeczenie lekarskie – k. 60-

62 /

Powódka wystąpiła także do (...) S.A. o świadczenie z umowy grupowego ubezpieczenia pracowniczego.

Lekarz orzecznik stwierdził u powódki trwałe uszczerbek na zdrowiu wynoszący 35 %.

Powódka uzyskała od tego ubezpieczyciela świadczenie w wysokości 2 625 zł.

/ dowód: pismo z 25.07.2011 r. – k. 76 /

W wyniku wypadku powódka doznała złamania przykrętarzowego szyjki kości udowej lewej ze złamaniem krętarza większego (uszczerbek wynosi 12 % - poz. 145a), złamania nasady dalszej kości promieniowej lewej (uszczerbek wynosi 10 % - poz. 122a) oraz stłuczenia głowy.

Zmiany zwyrodnieniowe nadgarstka mogą wymagać w okresie nasilenia dolegliwości fizjoterapii i farmakoterapii. Należy również liczyć się z progresją procesu zwyrodnieniowego. Alloplastyka stawu biodrowego może natomiast wiązać się po kilku lub kilkunastu latach z koniecznością wymiany elementów endoprotezy.

Wieloodłamowe złamanie nasady kości promieniowej spowodowało ograniczenie ruchomości i wpłynęło na przyspieszenie procesu zwyrodnieniowego, w związku z czym trwały uszczerbek na zdrowiu z tym związany ma charakter maksymalny i wynosi 10 % - poz. 122a tabeli oceny uszczerbku.

Alloplastyka stawu biodrowego wynikała z istniejącego przed wypadkiem zaawansowanego procesu zwyrodnieniowego stawu biodrowego, który w krótkim okresie po zastosowaniu zespolenia złamania i tak wymagałaby wszczepienia endoprotezy. Ten rodzaj leczenia podyktowany był zaawansowanym procesem zwyrodnieniowym stawu biodrowego, który w krótkim okresie po zastosowaniu zespolenia złamania i tak wymagałaby wszczepienia endoprotezy. Tym samym ten sposób leczenia był wyleczeniem istniejącego przed wypadkiem schorzenia i przyczynił się do poprawy funkcji stawu. W związku z tym oraz z uwagi na upośledzenie ruchomości stawu biodrowego trwały uszczerbek na zdrowiu w tym zakresie wynosi 12 % - poz. 145a tabeli oceny uszczerbku.

Charakter urazu kości udowej pozwala na potwierdzenie, że mogło dojść do uszkodzenia nerwu udowego i kulszowego po stronie lewej. Nie zachodzi przy tym upośledzenie funkcji ruchowej i zaniku mięśni w obrębie obszaru unerwienia przez wskazane nerwy. Z uwagi na występujące u powódki dolegliwości bólowe, przy równoczesnym uwzględnieniu, że zmiany w obrębie korzenia S1 nie są związane z wypadkiem, uszczerbek z powodu uszkodzenia nerwu udowego wynosi 5 %, a z powodu uszkodzenia nerwu piszczelowego 2, 5 %.

Przebyte złamanie kostek podudzia lewego upośledzające funkcję ruchową kończyny, nie ma związku z przedmiotowym wypadkiem.

Łącznie trwały uszczerbek na zdrowiu powódki W. K. wynosi 29, 5 %.

/ dowód: opinia biegłych z zakresu neurologii M. N. i z zakresu chirurgii urazowo-ortopedycznej B. R. – k. 232-236 /

Bezpośrednią konsekwencją wypadku z dnia 19.03.2011 r. były także uszkodzenia w rejonie jamy ustnej powódki w postaci uszkodzenia koron porcelanowych na zębach 12,11,2,22,23, złamań korzeni zębów 13 i 11 oraz obustronny uraz stawów skroniowo-żuchwowych.

Uzupełnienie materiałem kompozytowym uszkodzeń powierzchni koron porcelanowych, wykonane dotychczas u powódki przez lekarza stomatologa ma charakter tymczasowy, ponieważ nie gwarantuje trwałego efektu. Obraz radiologiczny oraz dolegliwości w postaci wrażliwości na nagryzanie i pojawiający się ból samoistny wskazują jednoznacznie na nieodwracalność tych zmian i rokują niekorzystnie. Rodzaj i charakter uszkodzeń jest wskazaniem do wykonania nowej konstrukcji protetycznej szczęki u powódki W. K., co musi zostać poprzedzone demontażem obecnej w jamie ustnej powódki konstrukcji protetycznej szczęki w całości oraz prawdopodobnie także usunięciem zębów 13 i 11.

Orientacyjny koszt wykonania takiego zabiegu wyniósłby około 10 000 zł. Ostateczne zaplanowanie i ustalenie kosztów nowej pracy protetycznej będzie jednak możliwe dopiero po demontażu obecnej konstrukcji, usunięciu zębów 13 i 11 oraz ocenie poszczególnych zębów filarowych.

Skutkiem wypadku są również istotne dolegliwości płynące z okolicy stawów skroniowo-żuchwowych powódki, których leczenie będzie polegało na zastosowaniu szyny relaksacyjnej. Do kosztu jej wykonania w wysokości około 500 zł należy doliczyć koszt wizyt kontrolnych, które powinny odbywać się średnio co 3 miesiące.

Trwały uszczerbek na zdrowiu związany z obrażeniami zaistniałymi w obrębie jamy ustnej wynosi 2 %.

/ dowód: karta konsultacji stomatologicznej z dnia 26.01.2012 r. – k. 84; zdjęcia – k. 85; opinia

biegłego z zakresu stomatologii zachowawczej i endodoncji P. K. - k. 270-

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Powódka dochodzi od pozwanego naprawienia szkody na osobie doznanej przez nią w wyniku wypadku komunikacyjnego z dnia 19.03.2011 r. Pozwany jest odpowiedzialny wobec powódki za skutki tego zdarzenia jako ubezpieczyciel odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego. Zasada odpowiedzialności pozwanego nie była kwestionowana. Spór pomiędzy stronami dotyczył zakresu odpowiedzialności pozwanego, tj. rodzaju i zakresu świadczeń przypadających powódce.

Powódka zgłosiła żądanie zapłaty zadośćuczynienia, renty, zwrotu utraconego zarobku oraz ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość.

Pozwany twierdził, że wypłacone zadośćuczynienie jest adekwatne do rozmiaru szkody, zaś brak jest podstaw do wysuwania roszczeń o rentę, zwrot utraconych zarobków oraz ustalenie odpowiedzialności na przyszłość.

Podstawę żądania przez powódkę zadośćuczynienia stanowi art. 445 § 1 kc, zgodnie z którym w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Zadośćuczynienie stanowi formę rekompensaty z tytułu szkody niemajątkowej. Podstawową przesłanką przyznania zadośćuczynienia poszkodowanemu jest wywołanie u niego czynem niedozwolonym uszkodzenia ciała lub też rozstroju zdrowia. Podstawę żądania zadośćuczynienia stanowi zatem doznana krzywda w postaci ujemnych przeżyć związanych z cierpieniami psychicznymi i fizycznymi pokrzywdzonego. Zadośćuczynienie przede wszystkim ma na celu złagodzenie skutków wypadku, tj. dolegliwości bólowych, cierpienia, urazu psychicznego, zarówno już doznanych, jak i tych, które wystąpią w przyszłości. Ma ono więc charakter całościowy i powinno stanowić rekompensatę pieniężną za całą krzywdę doznaną przez poszkodowanego. Krzywdy tej nie da się w pełni przeliczyć tak, jak szkody majątkowej. Nie ma żadnego wzorca, nie podlega żadnej standaryzacji i każdorazowo jest oceniana w okolicznościach konkretnego przypadku. Ustalenie sumy zadośćuczynienia na poziomie odpowiednim uwzględniać winno wszystkie istotne okoliczności i wszystkie następstwa odniesionego urazu. Zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny. Jego wysokość musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość, ale jednocześnie powinna odpowiadać aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Musi uwzględniać takie okoliczności, jak nasilenie cierpień, długotrwałość choroby, rozmiar kalectwa, trwale następstwa zdarzenia, czy też wiek poszkodowanego. Podstawowe znaczenie ma stopień natężenia krzywdy, a więc cierpienie fizycznych i ujemnych doznań psychicznych, ich rodzaj, charakter i długotrwałość. Ustalenie rozmiaru krzywdy wymaga uwzględnienia sytuacji życiowej ofiary wypadku przed jego zaistnieniem i po jego zaistnieniu. Na te zasady wskazywał wielokrotnie Sąd Najwyższy (zob. wyroki: z 22.05.1990 r., z 16.07.1997 r., II CKN 273/97, II CR 225/90, z 03.02.2000 r., II CKN 969/98, z 11.07.2000 r., II CKN 1119/98, z 12.10.2000 r., IV CKN 130/00, z 28.09.2001 r., III CKN 427/00, z 18.04.2002 r., II CKN 605/00, z 27.02.2004 r., V CK 282/03, z 01.04.2004 r., II CK 131/03, z 29.09.2004 r., II CSK 531/03, z 20.04.2006 r., IV CSK 99/05, z 09.11.2007 r., V CSK 245/07, z 13.12.2007 r., I CSK 384/07, z 14.02.2008 r., II CSK 536/07, z 29.05.2008 r., II CSK 78/08, z 29.10.2008 r., IV CSK 243/08, z 26.11.2009 r., III CSK 62/09, z 17.09.2010 r., II CSK 94/10, z 04.11.2010 r., V CSK 126/10, z 06.07.2012 r., V CSK 332/11, z 12.07.2012 r., I CSK 74/12).

Uszkodzenie ciała, o którym mowa w art. 444 § 1 kc, obejmuje naruszenie integralności cielesnej, natomiast wywołanie rozstroju zdrowia obejmuje wszelkie, chociażby przemijające, zaburzenia w funkcjonowaniu organizmu. Czas trwania cierpienia ma natomiast istotne znaczenie dla określenia wysokości pieniężnego zadośćuczynienia – wyroki SN z 08.07.2005 r., II CK 771/04 i z 19.11.2008 r., III CSK 171/08.

Dokonując analizy medycznych następstw wypadku sąd wziął pod uwagę dokumentację medyczną z leczenia powódki oraz opinie biegłych z zakresu ortopedii, neurologii i stomatologii, które nie były przez strony kwestionowane,

a zawarte w nich wnioski należy uznać za rzetelne, logicznie umotywowane, a przez to same opinie za w pełni wiarygodne.

Sąd uwzględnił także zeznania samej powódki, której relacja nie budzi żadnych wątpliwości, powódka również w sposób, który należy uznać za rzetelny i wiarygodny, opisała wpływ wypadku na jej życie osobiste, sytuację zdrowotną, możliwości funkcjonowania, także a także ograniczenia dotychczasowej aktywności życiowej, zawodowej, itp.

Powódka doznała w wyniku wypadku z dnia 19.03.2011 r. uszkodzenia ciała w postaci złamań kości udowej i promieniowej, czyli uszkodzenia kończyny dolnej i górnej. Doznała także uszkodzenia szczęki, zębów. Doznane urazy spowodowały konieczność poddania powódki niezwłocznemu zabiegowi operacyjnemu endoplastyki całkowitej stawu biodrowego lewego, zabiegowi repozycji złamania ręki lewej, następnie dalszego leczenia i rehabilitacji. Uraz w obrębie kości udowej spowodował także uszkodzenia nerwów udowego i kulszowego. U powódki utrzymują się dolegliwości bólowe, odczuwała ona i nadal odczuwa ograniczenia swobody poruszania się. Z kolei uszkodzenie szczęki i zębów spowodowało oszpecenie twarzy powódki. Zmiany w tym obszarze mają charakter nieodwracalny, konieczne będzie wykonanie u powódki zabiegów rekonstrukcyjnych.

Zatem uraz powódki miał zatem dość szeroki rozmiar, gdyż dotyczył naruszenia różnych czynności organizmu. Trwały uszczerbek na zdrowiu powódki obejmuje: urazy ortopedyczne – 22 %, neurologiczne – 9,5 %, stomatologiczne – 2 %, czyli łącznie 33,5 %.

Powódka w swoich zeznaniach wskazała też na zmiany w codziennym, życiowym funkcjonowaniu, jakie nastąpiły po wypadku. Powódka przed wypadkiem była osobą w pełni sprawną, bardzo dobrze funkcjonującą, czynną zawodową i aktywną także sportowo. Po wypadku zmuszona była zrezygnować z tej aktywności. Zabiegi rehabilitacyjne spowodowały poprawę stanu powódki, ale nie wróciła ona w pełni do takiego stanu sprawności, w jakim znajdowała się przed wypadkiem. Powódka musiała skorzystać także z terapii psychiatrycznej.

Zatem wypadek z dnia 19.03.2011 r. pociągnął za sobą dla powódki poważne następstwa. Odczuwane dolegliwości bólowe, stres, zdenerwowanie, świadomość ograniczeń w funkcjonowaniu i utrwalenie zmiany w życiu codziennym dla osoby, która mimo wieku była w pełni mobilna, aktywna zawodowa, energiczna, pozwalają na wniosek, iż powódka doznała krzywdy w stopniu dość znacznym. Mając na uwadze charakter doznanych urazów, utrzymywanie się jego trwałych następstw przez długi okres czasu, także oszpecenie wyglądu wymagające podjęcia w przyszłości dalszych zabiegów, sąd doszedł do przekonania, że wypłacone dotychczas przez pozwanego zadośćuczynienie w kwocie 13 000 zł żadną miarą nie może zostać uznane za adekwatne do rozmiaru krzywdy doznanej przez powódkę. Pozwany podniósł, że przeprowadził „wnikliwie” postępowanie likwidacyjne. Takie twierdzenie jest nie tylko nieuzasadnione, ale wręcz niepoważne. Pozwany ustalił wysokość zadośćuczynienia na podstawie opinii lekarskich sporządzonych wyłącznie na bazie dokumentacji, bez badania powódki. Opinie sporządzone w postępowaniu likwidacyjnym odnosiły się wyłącznie do urazów ortopedycznych, nie zostały uwzględnione ani dolegliwości bólowe ani następstwa urazu szczęki. Postępowanie likwidacyjne z pewnością nie było wnikliwie, przeciwnie można je określić mianem pobieżnego. Ponadto zadośćuczynienie winno przedstawiać realną wartość ekonomiczną, kwota 13 000 zł wymogu takiego nie spełnia.

Z drugiej strony żadaną przez powódkę łączną kwotę zadośćuczynienia, tj. 100 000 zł, należy uznać za wygórowaną. Jak wynika z opinii biegłego z zakresu ortopedii, przeprowadzony u powódki zabieg plastyki stawu biodrowego i tak mógłby zostać uznany za konieczny z uwagi na dotychczas występujący stan zwyrodnieniowy, ale wypadek spowodował jego przyspieszenie. Wskutek leczenia i rehabilitacji wystąpiła poprawa stanu powódki. Także wiek powódki wskazuje, że z biegiem czasu mogłyby pojawić się ograniczenia dotychczasowej aktywności życiowej. Poza urazami szczęki i zębów powódka nie będzie wymagała zaawansowanych i skomplikowanych zabiegów leczniczych. Wymiar kwotowy zadośćuczynienia nie może jednakże sięgać kwot przyznawanych przez sądy w sprawach o roszczenia związane z utratą osoby bliskiej w wyniku wypadku komunikacyjnego.

Sąd doszedł zatem do przekonania, że za adekwatne do wszelkich okoliczności sprawy i odpowiednie w rozumieniu art. 445 § 1 kc należy uznać zadośćuczynienie w kwocie 70 000 zł, co przy uwzględnieniu wypłaconej kwoty 17 000 zł oznacza zasądzenie na rzecz powódki 53 000 zł dalszego zadośćuczynienia.

Powódka zażądała także zapłaty 10 000 zł z tytułu przewidywanych kosztów zabiegów stomatologicznych. Żądanie w tym zakresie jest usprawiedliwione. Jak wynika z opinii biegłego z zakresu stomatologii uraz w obrębie szczęki i zębów powódki został zaopatrzony tymczasowo. Konieczne będzie wykonanie w przyszłości zabiegów protetycznych, usunięcia dotychczasowej konstrukcji, prawdopodobnie usunięcia także dwóch zębów. Biegły szacunkowo ocenił koszt tych zabiegów na 10 000 zł. Strony nie zgłosiły w tym zakresie żadnych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 444 § 1 kc w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszystkie wyniki z tego koszty. Powódka może zatem domagać się od pozwanego zapłaty odszkodowania mającego służyć pokryciu kosztów zabiegów stomatologicznych zmierzających do usunięcia skutków wypadku z dnia 19.03.2011 r.

Powódka wystąpiła także z roszczeniami dotyczącymi naprawienia szkody polegającej na utracie zarobków. Również to roszczenie jest usprawiedliwione co do zasady i w przeważającej mierze co do wysokości.

Zgodnie z art. 444 § 2 kc, jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego odpowiedniej renty.

Powódka wykazała dokumentami oraz swoimi zeznaniami, iż przed wypadkiem – niezależnie od osiągnięcia wieku emerytalnego i pobierania z tego tytułu świadczenia – pozostawała czynna zawodowo i pracowała nadal jako lekarz okulista w przychodni (...) i przychodni (...). W pierwszej z tych placówek pracuje nadal, natomiast spółka prowadząca drugą przychodnię nie przedłużyła z powódką umowy na kolejne okresy z uwagi na długotrwałą przerwę w wykonywaniu dotychczasowych usług. Powódka wykonuje nadal zatrudnienie w przychodni (...) w niepełnym wymiarze godzin. Za usprawiedliwiony należy uznać wniosek, iż gdyby nie wypadek z dnia 19.03.2011 r., powódka mogłaby nadal świadczyć usługi medyczne także w przychodni (...) i osiągać z tego tytułu dochód co najmniej w dotychczasowej wysokości. Pozwany zarzucał, że było to jedynie zlecenie, nie można mówić o gwarancji zatrudnienia. Powódka będąc na emeryturze może jednakże osiągać wyłącznie dodatkowe wynagrodzenie w ramach zatrudnienia niepełnego lub zatrudnienia w formach niepracowniczych. Nic nie wskazuje, aby powódka – poza skutkami wypadku – była pozbawiona zdolności do dalszego wykonywania zatrudnienia w dotychczasowym zakresie. Pozwany nie złożył żadnych wniosków w zakresie zlecenia biegłym dokonania oceny, czy powódka mogłaby dalej pracować, gdyby nie doszło do wypadku. Nie może zatem twierdzić, że utrata dodatkowego źródła dochodu przez powódkę była od wypadku niezależna. Tym samym zobowiązany jest do wyrównania powódce także straty utraconego zarobku.

Powódka wykazała, że z tytułu zatrudnienia w przychodni (...) prowadzonej przez (...) sp. z o.o. osiągnęła w okresie sześciu miesięcy bezpośrednio poprzedzających wypadek, czyli od 09.2010 r. do 03.2010 r. przychód w wysokości 8 840 zł. Kwota przeciętnego przychodu (brutto) wynosiła 1 473, 33 zł. Kwota netto wynosiłaby 1 193 zł miesięcznie (wyliczenie przy użyciu kalkulatora brutto-netto na stronie www.infor.pl). Powódka w sposób usprawiedliwiony wskazała zatem, że wynagrodzenie miesięczne możliwe do uzyskania wynosiło 1 200 zł. Może zatem domagać się renty w tej wysokości.

Renta mająca podstawę w art. 444 § 2 kc jest świadczeniem zasądzanym w wysokości netto. Renta służy bowiem wyrównaniu utraty świadczenia realnie uzyskiwanego (a takim jest wynagrodzenie netto), sama zaś nie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym – art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Zatem według kwoty 1 200 zł netto miesięcznie należy ustalić wymiar renty przyznanej powódce na przyszłość, a także wysokość utraconego wynagrodzenia wyrażonego kwotą skapitalizowaną. W tym zakresie żądanie pozwu zostało jednakże wadliwie wyliczone.

Powódka wskazała w pozwie, iż domaga się utraconego dochodu za okres od dnia 19.03.2011 r. do dnia 05.08.2011 r. i tego wskazania nie zmieniła w trakcie procesu. Zatem wysokość utraconego zarobku przedstawia się następująco:

- marzec 2011 r. – $12/31 \text{ dni} \times 1\,200 \text{ zł} = 464,52 \text{ zł}$,

- kwiecień 2011 r. – 1 200 zł,

- maj 2011 r. – 1 200 zł,

- czerwiec 2011 r. – 1 200 zł,

- lipiec 2011 r. – 1 200 zł,

- sierpień $5/31 \text{ dni} \times 1\,200 \text{ zł} = 193,55 \text{ zł}$,

tj. łącznie 5 458,07 zł.

Sąd zasądził zatem na rzecz powódki 53 000 zł zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, 10 000 zł odszkodowania z tytułu kosztów leczenia oraz 5 458,07 zł zwrotu utraconego zarobku, tj. łącznie 68 458,07 zł.

Odsetki od tej należności winny być liczone w sposób następujący. Powódka zażądała od pozwanego przyznania jej dalszego zadośćuczynienia pismem datowanym na dzień 04.07.2011 r. dołączonym do pisma przewodniego datowanego na dzień 08.07.2011 r. Jak wynika z akt szkodowych załączonych do odpowiedzi na pozew, pisma powódki wpłynęły do pozwanego w dniu 20.07.2011 r. (powódka nie przedłożyła dowodu wcześniejszego doręczenia wezwania). Ubezpieczyciel zgodnie z art. 818 § 1 kc zobowiązany jest spełnić świadczenie w terminie 30 dni. Zatem pozwany pozostaje w opóźnieniu od dnia 20.07.2011 r. Natomiast od kwoty 5 458,07 zł odsetki mogą być naliczane zgodnie z żądaniem pozwu od dnia 01.09.2011 r. Od kwoty 10 000 zł, o jaką zostało rozszerzone żądanie pozwu, powódka nie zażądała odsetek.

Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki rentę w kwocie 1 200 zł miesięcznie, płatną z góry do 10 dnia miesiąca poczynając od dnia 01.09.2011 r., czyli pierwszego miesiąca licząc od wniesienia pozwu.

Sąd ustalił także, że pozwany będzie odpowiedzialny wobec powódki za szkody mogące ujawnić się w przyszłości. Co najmniej w zakresie doznanych obrażeń szczęki i zębów w związku z koniecznością dalszego leczenia nie jest możliwe jednoznaczne i precyzyjne ustalenie rozmiaru szkody. Koszty spodziewanych zabiegów zostały określone orientacyjnie, nie da się jednoznacznie określić, jaki będzie zakres tych zabiegów. Zatem u powódki mogą w przyszłości ujawnić się dalsze szkody zarówno majątkowe, jak i niemajątkowe. Powódka posiada tym samym interes prawny w domaganiu się ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość.

Dalej idące powództwo jako nieusprawiedliwione podlegało oddaleniu.

Wobec częściowego uwzględnienia żądania pozwu o kosztach procesu należało orzec zgodnie z wyrażoną w art. 100 kpc zasadą ich stosunkowego rozdzielenia.

Wartość przedmiotu sporu wynosiła pierwotnie 103 160 zł, ostatecznie 113 160 zł. Żądanie pozwu zostało uwzględnione co do kwoty 68 458,07 zł oraz 14 400 zł renty ($12 \times 1\,200 \text{ zł}$), czyli w 73,22 %. Koszty procesu poniesione przez powódkę to 5 158 zł opłaty od pozwu, 3 617 zł wynagrodzenia pełnomocnika ustalonego zgodnie z § 6.6 rozporządzenia MS z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie wraz z opłatą skarbową od

pełnomocnictwa, oraz 1 086, 45 zł zaliczki na poczet kosztów opinii biegłych, tj. łącznie 9 861, 45 zł, z czego 73, 22 % wynosi 7 220, 55 zł.

Sąd nie znalazł podstaw do ustalenia wysokości kosztów zastępstwa adwokackiego powódki powyżej stawki minimalnej. Sprawa nie miała skomplikowanego charakteru, jest to typowa sprawa o naprawienie szkody wynikłej z wypadku komunikacyjnego, nie występował w niej żaden istotny problem prawny, postępowanie dowodowe obejmowało typowe elementy w postaci dowodów z dokumentów, zeznań jedynie powódki oraz opinii biegłych. Pełnomocnik powódki sporządził oprócz pozwu jedno pismo procesowe i uczestniczył w trzech rozprawach. Nakład pracy nie był zatem znaczny.

Koszty procesu poniesione przez pozwanego to 3 617 zł wynagrodzenia pełnomocnika, z czego 26, 78 % wynosi 968, 63 zł.

Różnica między wskazanymi kwotami wynosi 6 251, 92 zł i przypada powódce.

Nieopłacone koszty sądowe obejmujące opłatę od rozszerzonego powództwa wynoszącą 500 zł, wynagrodzenie biegłego P. K. w kwocie 636 zł niepokryte z zaliczki oraz przyznane placówkom medycznym koszty nadesłania dokumentacji w kwotach 20, 66 zł i 14, 27 zł, tj. łącznie 1 170, 93 zł podlega zgodnie z art. 113 ust. 1 i 2 uksc rozdzieleniu pomiędzy stronami w stopniu uwzględniającym wynik postępowania. Pozwanego obciążają te koszty w 73, 22 %, tj. w kwocie 857, 35 zł, powódkę w pozostałej części, tj. w kwocie 313, 58 zł.

Mając powyższe okoliczności na uwadze sąd podjął rozstrzygnięcia zawarte w sentencji wyroku.